



FIȘA DISCIPLINEI
Curs opțional 5 de limbă și literatură portugheză
C1: Varietăți ale limbii portugheze I
C2: Literatură braziliană
Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Facultatea de Litere
1.3. Departamentul	Limbi și Literaturi Romanice
1.4. Domeniul de studii	Limbă și literatură
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Limbă și literatură portugheză / Licențiat
1.7. Forma de învățământ	Cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Curs opțional 5 de limbă și literatură portugheză (în limba portugheză) C1: Varietăți ale limbii portugheze I C2: Literatură braziliană				Codul disciplinei	LLB5124	
2.2. Titularul activităților de curs				C1: Lect. dr. Veronica Manole C2: Lect. dr. Cristina Petrescu				
2.3. Titularul activităților de seminar / curs practic				C1: Lect. dr. Veronica Manole C2: Lect. dr. Cristina Petrescu				
2.4. Anul de studiu	3	2.5. Semestrul	5	2.6. Tipul de evaluare	C	2.7. Regimul disciplinei	Conținut	DS
							Obligativitate	Optional

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar / curs practic	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar / curs practic	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					26
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					24
Pregătire seminare/ cursuri practice / laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					24
Tutoriat (consiliere profesională)					8
Examinări					8
Alte activități					8
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				98	
3.8. Total ore pe semestru				154	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	•
4.2. de competențe	•

Data avizării în Decanat:
Numele și semnătura decanului:



5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală de curs
5.2. de desfășurare a seminarului/ cursului practic	Sală de seminar; prezența la seminar - 75%

6. Competențele specifice acumulate

CURS 1

Competențe profesionale/ esențiale	C3.1 Descrierea sistemului fonetic, lexical și gramatical al limbii portugheze (A) în variantele sale de pe continentul african și definirea conceptelor lingvistice de baza specifice limbii portugheze (A). C3.2 Explicarea clasificărilor morfologice, sintactice, semantice, pragmatice și analizarea discursurilor orale și scrise în limba portugheză (A), utilizând aparatul conceptual al lingvisticii. C3.3 Producerea de texte scrise și orale la nivel C1 coerente, corecte și fluente, adaptate contextului și domeniului de interes.
Competențe transversale	CT1. Utilizarea componentelor domeniului limbi și literaturi în deplină concordanță cu etica profesională. CT2. Relaționarea în echipă; comunicarea interpersonală și asumarea de roluri specifice. CT3 Organizarea unui proiect individual de formare continuă; îndeplinirea obiectivelor de formare prin activități de informare, prin proiecte în echipă și prin participarea la programe instituționale de dezvoltare personală și profesională.

CURS 2

Competențe profesionale/ esențiale	C4.1 Identificarea și prezentarea particularităților curentelor literare studiate și plasarea corespunzătoare a acestora în contextul cultural brazilian C4.2 Recunoașterea amprenteii estetice și a tematicii abordate de autorii studiați C4.3 Aplicarea corespunzătoare a conceptelor teoretice asimilate și a limbajului specific C4.4 Analizarea eficientă a unui text literar brazilian, prin suprapunerea cadrului teoretic și metodologic cu reflecția personală și creativitatea C4.5 Utilizarea competență a cunoștințelor dobândite și corelarea acestora cu alte domenii ale cunoașterii C4.6 Dezvoltarea autonomiei intelectuale și a capacității critice
Competențe transversale	CT1. Utilizarea componentelor domeniului limbi și literaturi în deplină concordanță cu etica profesională. CT2. Relaționarea în echipă; comunicarea interpersonală și asumarea de roluri specifice. CT3 Organizarea unui proiect individual de formare continuă; îndeplinirea obiectivelor de formare prin activități de informare, prin proiecte în echipă și prin participarea la programe instituționale de dezvoltare personală și profesională.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

CURS 1

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul prezintă varietățile limbii portugheze din țările africane unde această limbă este oficială: Angola, Mozambic, Capul Verde, Guinea-Bissau, São Tomé și Príncipe. Într-o primă etapă, se face o contextualizare a diseminării limbii portugheze în fostele colonii ale Imperiului Portughez. Apoi se prezintă particularități (fonetice, morfologice, lexicale) ale limbii portugheze, în varietățile vorbite pe continentul african. De asemenea, sunt prezentate și limbile creolele care au drept bază limba portugheză.
---------------------------------------	---

Data avizării în Decanat:
Numele și semnătura decanului:



<p>7.2 Obiectivele specifice</p>	<p>1. Cunoaștere și înțelegere (<i>cunoașterea și utilizarea adecvată a noțiunilor specifice disciplinei</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> - transmiterea de informații culturale, precum noțiuni de istorie, geografie și cultură a Portugaliei și a spațiului lusofon: formarea și dezvoltarea provinciilor istorice, cunoașterea specificului regional și a rolului jucat de fiecare țară sau regiune de expresie portugheză. <p>2. Explicare și interpretare (<i>explicarea și interpretarea unor idei, proiecte, procese, precum și a conținuturilor teoretice și practice ale disciplinei</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> - consolidarea algoritmilor de elaborare a unor prezentări orale pe baza fișelor de lucru, a studiului individual în bibliotecă și cu consultarea unor surse corecte și moderne de informare existente pe Internet. <p>3. Instrumental-aplicative (<i>proiectarea, conducerea și evaluarea activităților practice specifice; utilizarea unor metode, tehnici și instrumente de investigare și de aplicare</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> - utilizarea tehnicilor și instrumentelor de lucru adecvate: istorii ale Portugaliei, Braziliei și Africii, cursuri de cultură și civilizație portugheză, enciclopedii, dicționare, CD-DVD, Internet etc. - consolidarea deprinderilor de documentare: cărți, fișe de lucru, Internet, CD/DVD <p>4. Atitudinale (<i>manifestarea unei atitudini pozitive și responsabile față de domeniul științific / cultivarea unui mediu științific centrat pe valori și relații democratice / promovarea unui sistem de valori culturale, morale și civice / valorificarea optimă și creativă a propriului potențial în activitățile științifice / implicarea în dezvoltarea instituțională și în promovarea inovațiilor științifice / angajarea în relații de parteneriat cu alte persoane / instituții cu responsabilități similare / participarea la propria dezvoltare profesională</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea cunoștințelor privind cultura și civilizația Portugaliei și a spațiului lusofon - dezvoltarea gândirii critice și a interesului pentru domeniu
---	---

CURS 2

<p>7.1 Obiectivul general al disciplinei</p>	<p>Acest curs își propune realizarea unei incursiuni ample în spațiul literar brazilian prin prezentarea și analiza numeroaselor genuri literare cultivate de-a lungul ultimelor cinci secole. Pentru o cunoaștere globală și, în același timp, sistematizată a literaturii braziliene, cursul va debuta cu literatura posteroară actului de naștere al Braziliei, <i>A carta de Pêro Vaz de Caminha</i>, și va continua cu prezentarea principalelor curente literare și ilustrarea acestora prin prisma operelor fundamentale ale câtorva dintre marii autori brazilieni: José de Alencar, Machado de Assis, Lima Barreto, Érico Veríssimo și Jorge Amado. Cursul se va încheia cu prezentarea literaturii ulterioare „Gerației din '45” și cu analiza operelor celor pe care Luciana Stegagno-Picchio îi numește, datorită intenționalității stilistice clare și transparente, „ultimii clasici printre prozatorii brazilieni de azi”: Clarice Lispector și Guimarães Rosa.</p>
<p>7.2 Obiectivele specifice</p>	<p>1. Cunoaștere și înțelegere (<i>cunoașterea și utilizarea adecvată a noțiunilor specifice disciplinei</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> - predarea și consolidarea noțiunilor de teorie și critică literară. - consolidarea deprinderilor de analizare a textului literar, de interpretare a acestuia. - cunoașterea operelor și a biografiei autorilor brazilieni <p>2. Explicare și interpretare (<i>explicarea și interpretarea unor idei, proiecte, procese, precum și a conținuturilor teoretice și practice ale disciplinei</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> - consolidarea algoritmilor de elaborare a unor prezentări orale și scrise pe baza fișelor de lucru, a studiului individual în bibliotecă și cu consultarea unor surse corecte și moderne de informare existente pe Internet. - analiza de text - aplicarea modelelor teoretice la interpretarea textelor <p>3. Instrumental-aplicative (<i>proiectarea, conducerea și evaluarea activităților practice specifice; utilizarea unor metode, tehnici și instrumente de investigare și de aplicare</i>)</p>

Data avizării în Decanat:
Numele și semnătura decanului:



	<ul style="list-style-type: none"> - utilizarea tehnicilor și instrumentelor de lucru adecvate: istorii ale literaturii braziliene, biografii, enciclopedii, dicționare, CD-DVD, Internet etc. - consolidarea deprinderilor de documentare: cărți, fișe de lucru, Internet, CD/DVD - consolidarea deprinderilor de lectură critică <p>4. Atitudinale (manifestarea unei atitudini pozitive și responsabile față de domeniul științific / cultivarea unui mediu științific centrat pe valori și relații democratice / promovarea unui sistem de valori culturale, morale și civice / valorificarea optimă și creativă a propriului potențial în activitățile științifice / implicarea în dezvoltarea instituțională și în promovarea inovațiilor științifice / angajarea în relații de parteneriat cu alte persoane / instituții cu responsabilități similare / participarea la propria dezvoltare profesională)</p> <ul style="list-style-type: none"> - stimularea curiozității intelectuale, a dorinței și abilității de a apela la interdisciplinaritate, interculturalitate. - consolidarea și fixarea deprinderilor de cercetare științifică (redactare de eseuri, comunicări științifice) - valorificarea creativă a propriului potențial în activitățile științifice
--	---

8. Conținuturi

8.1 Curs 1- Varietăți ale limbii portugheze I	Metode de predare	Observații
Curs 1. Limba portugheză în Africa: prezentare generală.	Prezentare expozitivă (prelegere), explicația, dialogul	
Curs 2. Portugheza din Mozambic: trăsături specifice și comparație cu alte varietăți ale limbii portugheze.	Prezentare expozitivă (prelegere), explicația, dialogul	
Curs 3. Portugheza din Angola: trăsături specifice și comparație cu alte varietăți ale limbii portugheze.	Prezentare expozitivă (prelegere), explicația, dialogul	
Curs 4. Portugheza din Capul Verde, Guinea Bissau, São Tomé și Príncipe I: trăsături specifice și comparație cu alte varietăți ale limbii portugheze.	Prezentare expozitivă (prelegere), explicația, dialogul	
Curs 5. Portugheza din Capul Verde, Guinea Bissau, São Tomé și Príncipe II: trăsături specifice și comparație cu alte varietăți ale limbii portugheze.	Prezentare expozitivă (prelegere), explicația, dialogul	
Curs 6. Limbi creole de bază portugheză.	Prezentare expozitivă (prelegere), explicația, dialogul	
Curs 7. Colocviu		

Bibliografie

Castilho, Ataliba T. 1994. Portuguese. In: Asher (ed.). *The encyclopedia of language and linguistics*. Oxford, New York, Seoul and Tokyo: Pergamon Press.

Gonçalves, Perpétua, *O português em África*. In Maria Fernanda Bacelar, Amália Mendes, Maria Antónia Mota, Luísa Segura & Maria do Céu Viana (Orgs) *Gramática do Português*, 2015, pp. 157-168. Lisboa: Fundação Calouste Gulbenkian.

Baxter, Alan, *Portuguese as pluricentric language*. In Michael Clyne (ed), *Pluricentric Languages: Different Norms in Different Nations*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter. 1992, pp. 11-44.

Bacelar de Nascimento, Maria Fernanda et al, *Corpus África: as cinco variedades africanas do português*. Disponibil online: https://apl.pt/wp-content/uploads/2017/09/27-Nascimento_et_alii.pdf (consultare 14/03/2018)

Wittmann, Luzia Helena, *As Variedades Nacionais da Língua Portuguesa: Uma visão panorâmica* https://www.persee.fr/doc/rbph_0035-0818_2001_num_79_3_4555 (consultare 14/03/2018)

Pereira, Dulce, *O Essencial Sobre Crioulos de Base Portuguesa*, Editorial Caminho, Lisboa, 2006



8.2 Seminar 1	Metode de predare	Observații
Seminar 1. Limba portugheză în Africa: dimensiune sociolingvistică, analiză de texte.	Explicația, munca individuală și corectarea acesteia	
Seminar 2. Portugheza din Mozambic: analiză de texte, eșantioane de limbă vorbită și exerciții.	Explicația, munca individuală și corectarea acesteia	
Seminar 3. Portugheza din Angola: analiză de texte, eșantioane de limbă vorbită și exerciții.	Explicația, munca individuală și corectarea acesteia	
Seminar 4. Portugheza din Capul Verde, Guinea Bissau, São Tomé și Príncipe I: analiză de texte, eșantioane de limbă vorbită și exerciții.	Explicația, munca individuală și corectarea acesteia	
Seminar 5. Portugheza din Capul Verde, Guinea Bissau, São Tomé și Príncipe II: analiză de texte, eșantioane de limbă vorbită și exerciții.	Explicația, munca individuală și corectarea acesteia	
Seminar 6. Limbi creole de bază portugheză: analiză de texte, eșantioane de limbă vorbită și exerciții.	Explicația, munca individuală și corectarea acesteia	
Seminar 7. Evaluare – probă scrisă		
Bibliografie Gonçalves, Perpétua, <i>O português em África</i> . In Maria Fernanda Bacelar, Amália Mendes, Maria Antónia Mota, Luísa Segura & Maria do Céu Viana (Orgs) <i>Gramática do Português</i> , pp. 157-168. Lisboa: Fundação Calouste Gulbenkian. Baxter, Alan, <i>Portuguese as pluricentric language</i> . In Michael Clyne (ed), <i>Pluricentric Languages: Different Norms in Different Nations</i> . Berlin/New York: Mouton de Gruyter. pp. 11-44. Bacelar de Nascimento, Maria Fernanda <i>et al</i> , <i>Corpus África: as cinco variedades africanas do português</i> . Disponibil online: https://apl.pt/wp-content/uploads/2017/09/27-Nascimento_et_alii.pdf (consultare 14/03/2018) Wittmann, Luzia Helena, <i>As Variedades Nacionais da Língua Portuguesa: Uma visão panorâmica</i> https://www.persee.fr/doc/rbph_0035-0818_2001_num_79_3_4555 (consultare 14/03/2018) Pereira, Dulce, <i>O Essencial Sobre Crioulos de Base Portuguesa</i> , Editorial Caminho, Lisboa, 2006.		

8.1 Curs 2 – Literatură braziliană	Metode de predare	Observații
Curs 1. Conceptul de literatură braziliană. De la perioada colonială (sec. XVI-XVIII) la marele Romanticism brazilian.	Prezentare expozitivă (prelegere), analiză și interpretare de text, discuții	
Curs 2. Realismul, Naturalismul, Parnasianismul și Simbolismul. Machado de Assis, Raimundo Correia, Olavo Bilac, João da Cruz e Sousa, Aluísio Azevedo, Raul Pompéia.	Prezentare expozitivă (prelegere), analiză și interpretare de text, discuții	
Curs 3. Pre-modernismul și poezia modernistă- anii avangardei. Manifestele. Oswald de Andrade, Mário de Andrade și Manuel Bandeira. A doua generație modernistă: Carlos Drummond de Andrade, Cecília Meireles, Vinícius de Moraes, Murilo Mendes.	Prezentare expozitivă (prelegere), analiză și interpretare de text, discuții	

Data avizării în Decanat:
Numele și semnătura decanului:



Curs 4. "Cele două căi" ale prozei moderniste braziliene.	Prezentare expozitivă (prelegere), analiză și interpretare de text, discuții	
Curs 5. Romanul din Nordest. José Américo de Almeida, Rachel de Queiroz, Jorge Amado, José Lins de Rego și Graciliano Ramos.	Prezentare expozitivă (prelegere), analiză și interpretare de text, discuții	
Curs 6. "Generația din '45" și literatura braziliană din 1945 până astăzi.	Prezentare expozitivă (prelegere), analiză și interpretare de text, discuții	
Curs 7. Colocviu		
Bibliografie Carvalho, Max de, <i>La poésie du Brésil. Anthologie bilingue du XVIe au XXe siècle</i> , Paris, Chandeigne, 2012. Petrov, Petar, et. al. (eds.), <i>Avanços em literatura e cultura brasileiras. Séculos XV a XIX</i> , AIL, 2012. Pilati, Alexandre e Bárbara Pessoa (orgs.), <i>Glossário da literatura brasileira para leitores estrangeiros</i> , FUNAG, 2023. Disponibil online: https://funag.gov.br/biblioteca-nova/produto/1-1232-1 .		
8.2 Seminar / curs practic 2	Metode de predare	Observații
Seminar 1. José de Alencar, <i>Iracema</i> .	Expunere, explicație, dialog	
Seminar 2. Machado de Assis, <i>Dom Casmurro</i> .	Expunere, explicație, analiză și interpretare de text, discuții	
Seminar 3. Lima Barreto, <i>Triste Fim de Policarpo Quaresma</i> .	Expunere, explicație, analiză și interpretare de text, discuții	
Seminar 4. Poezie modernistă braziliană: selecție de texte.	Expunere, explicație, analiză și interpretare de text, discuții	
Seminar 5. Jorge Amado, <i>Gabriela, cravo e canela</i> .	Expunere, explicație, analiză și interpretare de text, discuții	
Seminar 6. Clarice Lispector, <i>Amor</i> și João Guimarães Rosa, <i>A terceira margem do rio</i> .	Expunere, explicație, analiză și interpretare de text, discuții	
Seminar 7. Evaluare – colocviu		
Bibliografie Alencar, José de, <i>Iracema</i> , Forte da Casa, Clássica Editora, 2021. Amado, Jorge, <i>Gabriela, Cravo e Canela</i> , Alfragide, Leya, 2018. Assis, Machado de, <i>Dom Casmurro</i> , Alfragide, Leya, 2021. Barreto, Lima, <i>Triste fim de Policarpo Quaresma</i> , Lisboa, Penguin Clássicos, 2017. Carvalho, Max de, <i>La poésie du Brésil. Anthologie bilingue du XVIe au XXe siècle</i> , Paris, Chandeigne, 2012. Lispector, Clarice, <i>Todos os Contos</i> , Lisboa, Relógio D'Água, 2016. Rosa, João Guimarães, <i>Primeiras Estórias</i> , Lisboa, Tinta da China, 2022.		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

În conformitate cu standardele ARACIS, departamentul are o colaborare continuă cu reprezentanții mediului socio-economic și profesional, mai ales cu SC Best Trad SRL, SC Sistemic Trad SRL, Emerson SRL, SC Cartea Ardeleana SRL, SC Genpact Romania SRL.

10. Evaluare

Data avizării în Decanat:
Numele și semnătura decanului:



Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs 1	- cunoașterea și înțelegerea teoriei predate în cadrul cursului - cunoașterea bibliografiei	Colocviu-2 ore; note de la 1 la 10	25%
10.5 Seminar 1	- cunoașterea și înțelegerea noțiunilor explicate la curs și consolidate la seminar - abilitatea de aplicare în analiză a noțiunilor studiate la curs - rezolvarea corectă a exercițiilor din cadrul seminariilor și a verificării finale Barem: - fiecare subiect este notat de la 1 la 10 - pentru greșeli de ortografie se scad 0,05 - pentru greșeli gramaticale și de lexic se scad 0,10	Verificare-probă scrisă (2 ore; note de la 1 la 10), în ultima oră de seminar; studenții vor primi spre rezolvare exclusiv exerciții practice, conform modelelor rezolvate în cadrul seminarului	25%
10.4 Curs 2	- cunoașterea și înțelegerea teoriei predate în cadrul cursului - cunoașterea bibliografiei	Colocviu - 2 ore; note de la 1 la 10.	25%
10.5 Seminar 2	- Criteriul principal după care se va face evaluarea este gradul de înțelegere de către studenți a fenomenelor literare specifice, capacitatea de a interpreta adecvat textele	Verificare-probă scrisă (2 ore; note de la 1 la 10), în ultima oră de seminar;	25%
10.6 Standard minim de performanță			
<p>CURS 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Studentul cunoaște care sunt principalele concepte, le recunoaște și le definește corect. - Limbajul de specialitate este simplu, dar corect utilizat. - Studentul are o viziune de ansamblu asupra domeniului. <p>CURS 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Studentul cunoaște care sunt principalele concepte, le recunoaște și le definește corect. - Limbajul de specialitate este simplu, dar corect utilizat. - Studentul are o viziune de ansamblu asupra domeniului. - Studentul a citit operele principale analizate. - Minim nota 5 la fiecare din cele 2 cursuri care formează pachetul. În cazul în care una dintre componentele mediei este nepromovată, în sesiunea de restanțe studentul se prezintă la examinare doar la partea respectivă, celelalte componente fiind recunoscute. 			
Detalii organizatorice, gestionarea situațiilor excepționale: Frauda sau tentativa de fraudă la examinare se sancționează cu nota 1 (unu).			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)

Data avizării în Decanat:
Numele și semnătura decanului:



	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă

Data completării:
25.01.2025

Numele și semnătura titularului de curs 1
Lect. dr. Veronica Manole

Numele și semnătura titularului de
seminar/ curs practic 1
Lect. dr. Veronica Manole

Numele și semnătura titularului de curs 2
Lect. dr. Cristina Petrescu

Numele și semnătura titularului de
seminar/ curs practic 2
Lect. dr. Cristina Petrescu

Data avizării în Departament:
01.02.2025

Numele și semnătura directorului de departament
Conf. Dr. Cristiana Papahagi

Data avizării în Decanat:
Numele și semnătura decanului: